

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יום ב' דחג הסוכות, ה'תשכ"ו

יוצא לאור לחג הסוכות, ה'תשע"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושתים לבריאה

בס"ד.

פתח דבר

לקראת חג הסוכות הבעל"ט, הננו מוציאים לאור — בפעם הראשונה —
התוועדות יום ב' דחג הסוכות ה'תשכ"ו*, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש — מילואים" מהשנים
תרפ"ה-ה'תשל"ה, שמכילים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

בשם השט, ה'תשע"ב
ברוקלין, נ"י.

(* מרשימות: הרה"ת ר' זאב יחזקאל הכהן שי' כץ (שרשם בעת ההתוועדות אחרי שערך
הבדלה לעצמו); הרה"ת ר' ארי' לייב ע"ה קפלן; ולהבל"ח הרה"ת ר' שמואל שי' אַזימאָוו;
הרה"ת ר' אברהם אלטער שי' העבער; הרה"ת ר' יצחק הלוי שי' גורביץ.

©

Published and Copyright 2011 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5772 • 2011

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדה בת לאה רייזל

בס"ד. יום ב' דחג הסוכות, ה'תשכ"ו

(הנחה בלתי מוגה)

הללו את הוי' כל גוים שבחיהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו ואמת הוי' לעולם גו'¹. וצריך להבין², מהי הנתינת טעם כי גבר עלינו חסדו, שבגלל זה יהללו הגוים את ה'. וגם צריך להבין מהו הכפל דהללו גו' כל גוים שבחיהו כל האומים, הללו ושבחיהו, גוים ולאומים³, וגם בנתינת הטעם (כי גו') ישנו הכפל דגבר עלינו חסדו ואמת הוי' לעולם.

ב) ולהבין זה⁴ יש לבאר תחילה ענינו של חג הסוכות, שעליו נאמר הללו את הוי' כל גוים גו' [ובהקדים שיש כמה פירושים⁵ בנוגע לזמן שאודותיו מדובר בפסוק זה, וכיון שנמצאים בחג הסוכות, ידובר עתה לפי הפירוש שפסוק זה קאי על חג הסוכות⁶], כי, בחג הסוכות היו מקריבים שבעים פרים, כנגד שבעים אומות העולם⁷, ומצד זה מהללים את ה' (גם) כל הגוים כו'.

והענין בזה, דהנה, חג הסוכות קשור עם יום הכיפורים, כידוע⁸ שהסכך של הסוכה נעשה מהענן הקטורת דיוהכ"פ (כי בענן אראה על הכפורת⁹), והיו"ט דחג הסוכות הוא השמחה של בני מצד הסליחה והמחילה וכפרה דיוהכ"פ, להיותו עת רצון, שבו¹⁰ מאירים י"ג מדות הרחמים שאינן חוזרות ריקן¹¹ [לאחרי ההכנה ע"י כללות העבודה דחודש אלול, ימי הסליחות, ר"ה ועשי"ת. ולהעיר, שענין זה מתחיל כבר

(1) תהלים קיז.

(2) ראה רד"ה הללו את ה' במאמרי אדה"ז תקס"ט (קה"ת, תשס"ה) ע' רפה. ועם הגהות — אוה"ת סוכות ע' א'תשנה. רד"ה הנ"ל תשל"א (תו"מ סה"מ תשרי ע' קפו ואילך).

(3) ראה גם ילקוט חדש [אמשטילרדם, תיטן] בפ"י הפסוקים ס"י תקמא [ר, א] — הובא באוה"ת שם. וראה מדרש תהלים ויל"ש עה"פ.

(4) ראה גם ד"ה זה דיום שמח"ת שנה זו (לקמן ע' ...).

(5) ראה שמו"ר פיי"ח, ה. מדרש תהלים

עה"פ.

(6) ראה גם סה"מ תרכ"ו ע' רפט.
(7) סוכה נה, ב. תנחומא פינחס טז. במדב"ר פכ"א, כד.

(8) ראה עטרת ראש שער יוהכ"פ כט, א ואילך. לו, סע"א ואילך. אוה"ת סוכות ע' א'תשכב ואילך. המשך וככה תרל"ז פרק פד. סה"מ תרנ"ז ע' קסב ואילך.

(9) אחרי טז, ב.

(10) ראה סידור עם דא"ח שער האלול רכה, ג ואילך.

(11) ר"ה יז, ב.

בר"ח אלול¹², כדאיתא בלקר"ת¹³ שבאלול הוא זמן התגלות י"ג מדות הרחמים. וכפשטות הדברים, שאמירת י"ג מדה"ר בפעם הראשונה (ויעבור ה' על פניו ויקרא גו'¹⁴) היתה ביום עלות משה ההרה¹⁵, שהוא ר"ח אלול¹⁶. אלא שבודאי יש הפרש גדול בין יוהכ"פ ובין אלול¹⁷, והיינו, שעיקר ושלימות הגילוי די"ג מדה"ר הוא ביוהכ"פ¹⁸, ואילו בחודש אלול ועשיית נעשית ההכנה להגילוי שימשך ביוהכ"פ], והיינו¹⁹ לפי שי"ג מדות הרחמים הם רחמים רבים²⁰, שהם בלי גבול ומדה, ולכן נמשך מהם מחילת העוונות וטהרת החטאים. דהנה, יש מדות שע"פ השכל, כמבואר בתניא²¹ שחב"ד נקראו אמות ומקור למדות כי המדות הן תולדות חב"ד, ולכן הם כפי מדידת והגבלת השכל, היינו, שהמדה היא לפי ערך ההתבוננות כו', וכן הוא בבחי' המדות שבתורה, כמו להבדיל בין הטמא ובין הטהור גו'²², שזהו מה שנמשך ע"פ החכמה דוקא. וע"פ התורה הנה אין יסורים בלא עוון כו'²³. ומזה מובן, שכדי שתהי' מחילת העוון שלא ע"י יסורים, הרי זה דוקא מצד בחי' המדות שלמעלה מטעם ודעת, שזהו בחי' המדות שבכתר שלמעלה מהחכמה, וזהו ענין י"ג מדה"ר שעל ידם נמשכת סליחת העוונות, להיות נושא עון ועובר על פשע. והדוגמא לזה בעבודת ה' במדת האהבה, שיש ב' מיני אהבה, אהבה זוטא ואהבה רבה²⁴, אהבה זוטא היא האהבה שבאה ע"י התבוננות שכלית בגדלות הבורא, שע"י מתעורר לבבו באהבה כו', ולכן נקראת אהבת עולם, כיון שבאה ע"י ההתבוננות בבחי' האלקות השייכת לעולם כו', והיא במדידה והגבלה כו'. אך יש גם אהבה רבה שלמעלה ממדידה והגבלה, כיון שאינה באה מצד השכל והטעם, אלא מצד התעוררות אה"ר העליונה, כמ"ש²⁵ אהבתי אתכם אמר הוי'. ומצד אהבה זו נעשה גם הענין דסלחתי כדברך²⁶ (שלא ע"י יסורים ועונשים ח"ו), ועד שזדונות נעשו לו כזכיות²⁷.

(ע' רצ ואילך). אוה"ת שם (ע' א'תשג ואילך).

(20) ראה גם סה"מ תרע"ח ע' כ.

(21) פ"ג.

(22) שמיני יא, מז.

(23) שבת נה, א.

(24) ראה ספר הערכים ח"א ע'תקח ואילך.

ע' תקסג ואילך. וש"נ.

(25) מלאכי א, ב.

(26) שלח יד, כ. וראה לקו"ש חכ"ד ע'

570. וש"נ.

(27) יומא פו, ב.

(12) משנת חסידים מסכת אלול פ"א מ"ג.

סידור האריז"ל להר"ש מרשקוב בסדר כוונת

ר"ח אלול בתחילתו. ועוד.

(13) פ' ראה לב, א.

(14) תשא לר, ו.

(15) שם, ד.

(16) פדר"א פמ"ו. הובא בטור או"ח ר"ס

תקפא.

(17) לשון הלקו"ת שם.

(18) ראה גם אוה"ת שה"ש ח"ג ע' תתכו.

(19) בהבא לקמן — ראה מאמרי אדה"ז שם

והנה ידוע ש"ג מדה"ר (שנמשכים ביוהכ"פ) הם בחי' אורות מקיפים, וזהו שלאחרי המשכת י"ג מדה"ר ביוהכ"פ נמשך בחי' המקיפים בחג הסוכות (והיינו, שבחג הסוכות הרי זה עדיין בבחי' מקיף, ואח"כ בשמע"צ באה ההמשכה בפנימיות, שזהו הענין דשמיני עצרת, עצרת מלשון קליטה²⁸). ולאחרי שישנה המשכת המקיפים בחג הסוכות, אזי יכולים להקריב שבעים פרים כנגד שבעים אוה"ע, כפי שיתבאר לקמן.

ג) אך צריך להקדים תחילה מהו ענין הקרבת שבעים פרים כנגד שבעים אומות העולם בחג הסוכות דוקא, וכדאיתא במד"ר²⁹ שזהו כמשל המלך שעשה סעודה שבעת ימים וזימן כל בני אדם שבמדינה כו', דקאי על ע' השרים (של שבעים אוה"ע) שאותם מזמין המלך לסעודה כו', דלכאורה אין זה מתאים עם המבואר בזהר³⁰ אודות האושפיזין עילאין שבחג הסוכות, שהם אברהם יצחק ויעקב משה אהרן יוסף ודוד (או כסדר תולדותם: יעקב יוסף משה כו'³¹). וכותב הצ"צ (שהשנה היא שנת המאה להסתלקות-הילולא שלו) בא' ממאמריו (שנמצא בדפוס)³², שכבר הרגיש בזה הרמ"ז פ' אמור וז"ל, והשכל היטב שאין המשל הנזכר כאן דומה לשל חז"ל, כי שם הסועדים כל שבעה ימים הם ע' אומות, וכאן האושפיזין הם ז' צדיקים כו'. ומסיק הצ"צ, שבודאי שדברי שניהם אמת, שמזמנים הצדיקים הנ"ל שהם האבות משה ואהרן כו', וגם הסועדים הם ע' שרים, וא"כ צ"ל איך יבואו שני הבחי' אלו יחד.

ד) והענין בזה, דהנה ידוע ששרש ע' השרים הוא מבחי' ז' מלכין קדמאין דתהו, שמתו בשבה"כ ונפלו למטה בכי"ע, כמ"ש³³ ואלה המלכים גו' וימלוך גו' וימת גו', ומהן נתהוו למטה ז' מדות רעות דנוגה דעשי' רובו רע כו', ובהם נבלע בחי' הטוב דסטרא דקדושה כו'. ועז"נ³⁴ והוצאתי את בלעז מפיו, היינו, להוציא את כל בחי' ניצוצי קדושה שבלעו החיצונים, כמ"ש³⁵ חיל בלע ויקיאנו. וכנגדם יש גם בקדושה שבעים נפש דיעקב, ששרשם הם ז' מדות דקדושה, כפי שכל מדה כלולה מיו"ד. וע"י נש"י שנכללים בשבעים נפש דיעקב, מתבררים ומתעלים

28) ראה פרי עץ חיים שער הלולב פ"ח. תשמ"ח) ע' 71.
 לקו"ת שמע"צ פח, ד. צא, א.
 29) תנחומא ובמדב"ר שבהערה 7.
 30) אמור קג, ב.
 31) ראה ראה זהר ח"א רסא, סע"א. ח"ג
 שא, סע"ב. וראה "מעייני הישועה" (הוצאת
 32) אוה"ת שם ע' א'תשנו. וראה גם
 33) וישלח לו, לא ואילך.
 34) ירמ" נא, מד.
 35) איוב כ, טו.

ניצוצות הקדושה שנפלו בשבעים אוה"ע וע' השרים, ששרשם מז' מלכין קדמאין דתהו כנ"ל. וזהו גם מה שמשך הזמן הקצוב לעבודת הבירורים ע"י נשמת כל איש ישראל הוא שבעים שנה, כמ"ש³⁶ ימי שנותינו בהם שבעים שנה, כיון שכל הענינים שבנפש ובעולם, הם גם בזמן (שנה). ועפ"ז יובן ענין הקרבת ע' פרים כנגד ע' השרים בחג הסוכות, שזהו כדי להוציא מהם את ניצוצות הקדושה כו', ולכן הרי זה נעשה בחג הסוכות דוקא, לאחר סליחת העוונות ביוהכ"פ, כי, בירור הטוב שנבלע בע' השרים לא יכול להיות כל זמן שעדיין לא נמחלו עוונות בני"י (שעל ידם נעשית יניקת החיצונים, שיתוסף כח בלעו"ז יותר ממה שנקצב להם מצד סדר ההשתלשות ע"פ קו המדה כו'), שאז יש בהם עדיין תערובות טוב ורע כו', ורק לאחר שנמחלו עוונותיהם ביוהכ"פ, ונתרוממו ונתעלו למעלה בלי תערובות רע כלל וכלל, אזי יכולים לברר מע' השרים את בחי' הטוב שבהם. וע"ד מארז"ל³⁷ קשוט עצמן ואח"כ קשוט אחרים.

אך עדיין צריך להבין סדר הקרבת ע' הפרים בחג הסוכות, שביום הראשון מקריבים י"ג פרים, וביום השני מקריבים י"ב פרים, וכך הולך ומתמעט מיום ליום, עד שביום השביעי מקריבים ז' פרים. והענין בזה, דהנה, כשם שבקדושה ישנם י"ג מדה"ר שלמעלה מהחכמה, שהם אורות מקיפים (כנ"ל ס"ב), כמו"כ יש כנגדם בלעו"ז י"ג מדות שלמעלה מהשכל, שהם בחי' המקיפים דקליפה. וזהו שמקריבים ביום הראשון י"ג פרים, כדי לברר את י"ג המדות שלמעלה מהשכל, מקיפים דקליפה, ולהעלותם ב"ג מדות העליונות כו'. ואח"כ מקריבים ביום השביעי ז' פרים, כדי לברר ז' המדות דקליפה שנולדים מהחכמה. וכאמור לעיל, שכל זה הוא דוקא לאחר הכפרה דיוהכ"פ, כאשר כאו"א מישראל נעשה מרוצה וחביב כו'³⁸, ולכן יש בכחו וביכלתו לפעול הבירור בע' השרים שמהם נמשכים שבעים אומות העולם, שכנגדם מקריבים שבעים הפרים בחג הסוכות, החל מי"ג הפרים שעל ידם נעשה בירור המקיפים דקליפה, ועד לשבעה פרים שעל ידם נעשה בירור ז' המדות דקליפה.

ועפ"ז יש לבאר ב' הענינים שבחג הסוכות, שקשור עם שבעים אומות העולם שכנגדן מקריבים שבעים פרים, וקשור עם האושפיוזין שהם האבות ומשה ואהרן כו', כי, גם ענין האושפיוזין קשור עם הבירור

כה.

(36) תהלים צ, י.

(37) ב"מ קז, סע"ב. פרש"י בראשית ד, (38) ראה תניא אגה"ת פ"ב (צא, ב).

של אומות העולם, כמו אושפיזא הא', אברהם אבינו, שגייר הרבה אנשים³⁹, ועסק בהכנסת אורחים גם לערביים⁴⁰ וכה"ג, וכן הוא בנוגע לכל האושפיזין, שהם המבררים הביוררים שבאוה"ע שיוכללו באלקות כו'.

(ה) **וזהו** הללו את הוי' כל גוים גו', דכיון שע"י הקרבת ע' הפרים נעשה הביורור אצל אוה"ע, לכן הם מהללים ומשבחים את ה', כיון שנעשה אצלם ביורור ועלי', שתמורת היותם קליפה המנגדת לקדושה, נעשו כמו קליפה שהיא שומר לפרי כו'⁴¹. וממשיך בכתוב כי גבר עלינו חסדו, היינו, שהטעם לכך שבנ"י יכולים לברר את אוה"ע (שאז גם הם מהללים את ה') הוא לפי שגבר עלינו חסדו, ביוהכ"פ, להיות סלחתי כדברך, שאז יכולים הם לברר גם את אוה"ע (כנ"ל ס"ד). ועוד פירוש בזה, שע"י ביורור אוה"ע (עד שהם מהללים את ה') נעשה תגבורת השמחה והתענוג אצל נש"י, כמשל היוצא מבית השבי' שאז השמחה היא גדולה ביותר⁴², וכמו"כ מצד ביורור אוה"ע נעשית שמחה גדולה אצל בנ"י (גבר עלינו חסדו), ושמחה זו נמשכת על כל השנה כולה. ולאחרי ביורור אוה"ע בחג הסוכות ע"י בחי' המקיפים די"ג מדה"ר ביוהכ"פ שנמשכים בחג הסוכות, נעשית הקליפה בפנימיות בשמע"צ (כנ"ל ס"ו), ואז מקריבים פר אחד איל אחד⁴³, כנגד ישראל בלבד, כמשל המלך שאומר לאוהבו בא ונגלגל אני ואתה²⁹, באופן שיהיו⁴⁴ לך לבדך ואין לזרים אתך.

(44) משלי ה, יז. שמו"ר פט"ו, כג. וראה סד"ה ביום השמע"צ תרד"ע (המשך תער"ב ח"א ע' תלה). ריש וסוף ד"ה הנ"ל בסה"מ עת"ר ע' לה. מד; תש"ד ע' 43. 47; תש"ט ע' 69. 73 (הא'); ה'שי"ת ע' 71. 82.

(39) ב"ר פל"ט, יד. פרש"י לך לך יב, ה.
 (40) ב"מ פו, ב.
 (41) ראה של"ה יט, ב.
 (42) ראה תניא פל"א.
 (43) פינחס כט, לו.

בס"ד. שיחת יום ב' דחג הסוכות, ה'תשכ"ו.

בלתי מוגה

א. דובר כמ"פ בנוגע לענין השמחה, שישנם כו"כ טעמים וסיבות לענין השמחה,

— ובמילא יש גם חילוקי דרגות בענין השמחה. ואף שענינה של שמחה הוא פריצת גדר¹, הנה בפריצת גדר גופא יש חילוקי דרגות — ובזה גופא — יש פעמים שכל א' מטעמי וסיבות השמחה בא בזמן בפני עצמו, ויש פעמים שבזמן אחד מצטרפים ביחד כמה טעמים וסיבות לענין השמחה.

ובנוגע לעניננו — ישנם כו"כ טעמים וסיבות לענין השמחה שבאים ביחד, כדלקמן.

ב. לכל לראש — ישנה השמחה הקשורה עם אהבת ישראל, שמתבטאת בעצם העובדה שכו"כ מישראל מתאספים יחדיו, וכמאמר רז"ל² "אכל בי עשרה שכינתא שריא" (ועאכו"כ במעמד כו"כ עשירות מישראל), והרי "כמה גדולה שמחת הדיוט ושפל אנשים בהתקרבותו למלך כו"³.

וכל זה — אף שאינם מדברים בדברי תורה" (כמ"ש רבינו הזקן באגה"ק⁴); ושמחה נוספת — כאשר התאספות של כו"כ מישראל היא באופן שמדברים בעניני תומ"צ או דברי התעוררות ליראת שמים, שאז ניתוסף יותר בענין השמחה: (א) מצד ההוספה בהשראת השכינה במעמד "עשרה שיושבין ועוסקין בתורה"⁵ באופן נעלה יותר מהשראת השכינה במעמד עשרה מישראל שאינם מדברים בדברי תורה, (ב) מצד לימוד התורה שצריך להיות בשמחה⁶, ככל עניני עבודת ה', שעליהם נאמר "עבדו את ה' בשמחה", וכמ"ש⁸ "עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב".

וכל זה — גם כאשר התאספות זו (שכו"כ מישראל מתאספים יחדיו ומדברים דברי תורה כו") נערכת בכל ימות השנה, גם בימות החול; ועאכו"כ כאשר ההתאספות היא ביום מיוחד שהוא פטור ממלאכה או אסור

(1) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך. (6) ראה תענית ל, סע"א. טושר"ע אור"ח ועוד.
 (2) סנהדרין לט, א. (7) תהלים ק, ב.
 (3) תניא פל"ג. (8) תבוא כח, מז. וראה רמב"ם הל' לולב
 (4) סכ"ג. בסופן.
 (5) אבות פ"ג מ"ו.

במלאכה, שאז עומדים במעמד ומצב נעלה יותר — בקירוב יותר לאלקות, ומצד זה ניתוסף יותר בענין השמחה, כמ"ש⁹ "עוז וחדוה במקומו".

וכל זה — גם כאשר היום שאסור במלאכה הוא יום השבת או יוה"כ^פ, שעליהם נאמר¹⁰ "וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובר"; ועאכו"כ בימים טובים שנקראים "מועדים לשמחה"¹¹, ובימים טובים גופא — בחג הסוכות, שהשמחה שבו היא גדולה יותר מהשמחה שבשאר המועדים, כי, בחג הפסח מתבטא הענין ד"מועדים לשמחה" בענין החירות ("זמן חרותנו"), ובחג השבועות מתבטא הענין ד"מועדים לשמחה" בענין התורה ("זמן מתן תורתנו"), ואילו בחג הסוכות מתבטא הענין ד"מועדים לשמחה" בענין השמחה גופא — "זמן שמחתנו"¹¹.

וכיון שבזמן זה מצטרפים כל הטעמים והסיבות הנ"ל, הרי מובן שצריכה להיות שמחה גדולה ביותר.

ג. ולא לדרשה קאתינא, אלא העיקר הוא ה"בכך" (כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר¹²) — שתהי' השמחה בפועל ממש, במחשבה דיבור ומעשה, ובהתגלות דוקא.

וכידוע שענין השמחה צריך להיות בגילוי דוקא¹³ — שזהו החילוק בין עונג לשמחה, שענין העונג יכול להיות אצל האדם גם בהיותו סגור בחדרי חדרים, חדר לפנים מחדר, משא"כ ענין השמחה אינו יכול להיות בהיותו סגור לעצמו, אלא בהתגלות דוקא, כמ"ש¹⁴ "ושמחת גו' אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי גו' והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך" (החל מ"הגר והיתום גו' כפי שהם בעצמו גופא, ועד ל"הגר גו' אשר בקרבך" כפשוטו).

וע"פ מארו"ל¹⁵ "אדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה" — שכן הוא בנוגע לכל הענינים, ועאכו"כ בנוגע לענין השמחה שפורצת גדר — הרי מובן שע"י השמחה שמצד האדם למטה, נמשך וניתוסף גם ענין השמחה מלמעלה¹⁶ בעילוי שבאין ערוך, ועד ל"שמחת עולם על ראשם"¹⁷.

* * *

(9) דברי הימים-א טז, כז. ראה סידור (עם דא"ח) שער הסוכות

(10) ישעי' נח, יג. וראה שבת קיח, ב רנז, רע"ג.

(14) פ' ראה טז, יא.

(11) נוסח התפלה והקידוש דיו"ט.

(12) ראה תו"מ חל"ט ריש ע' 8. וש"נ.

(16) ראה זח"ב קפד, ב.

(17) ישעי' לה, יו"ד. נא, יא.

ד. בחג הסוכות תרצ"ו — לפני שלושים שנה — סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁸ מה ששמע מאביו (כ"ק אדנ"ע) בשם זקנו (אדמו"ר מהר"ש): פעם בשנת תר"ה, התאספו הרבה אורחים אצל הצ"צ (שהשנה היא שנת המאה להסתלקותו), והמתינו לאמירת חסידות, וקרא הצ"צ לזקני החסידים לחדר מיוחד והתוועד עמהם משך זמן רב, ואח"כ יצא הצ"צ למקום שבו המתינו כל האורחים, וקרא לבניו כל אחד בשמו, והצ"צ דחק את עצמו לתוך הקהל (ובלשון הרב: "צריינגעשוועבט צווישן דעם עולם"), וקפץ על הספסל ומהספסל אל השולחן, ואמר: אמנם אמרו רז"ל¹⁹ "מה לי קטלא כולא מה לי קטלא פלגא", אבל "קטלא פלגא" — צריך להיות. ואח"כ הלך לרקוד עם כל הקהל משך זמן רב, ולאח"ז עלה עוה"פ על השולחן ואמר: כתיב²⁰ "ולבי חלל בקרבי", ואמרו רז"ל²¹ שהרגו בתענית. "חלל" בגימטריא "חיים"²², והיינו, שכאשר "הרגו בתענית", אזי מתחילים חיים חדשים ("א נייער חיים")²³.

ה. ויש לבאר תוכן הדברים בסיפור זה:

"קטלא כו" — קאי על ענין המסירת נפש, היינו, לאו דוקא מסירת הגוף, אלא מסירת הנפש, שהו"ע הרצון, כמ"ש²⁴ "אין נפשי אל העם הזה", שפירושו, אין רצוני כו', וכידוע מאמר רבינו הזקן²⁵ שמסירות נפש ענינה מסירת הרצון לה'.

אך עדיין אינו מובן: ידוע²⁶ שענין הרצון הוא למעלה מהתחלקות, כך, שבכל פרט ישנו הרצון בכל עצמותו, וא"כ, כיצד שייך לומר "קטלא פלגא" בנוגע למסירת הרצון, דממה-נפשך: או שמוסר את הרצון או לא?! והביאור בזה — שכיון שיש לאדם ריבוי רצונות, הנה גם כאשר מוסר רצון אחד לה', לא מסר עדיין את כל הרצון, שהרי שיש לו עוד רצונות זרים.

וזהו הפירוש ד"קטלא פלגא" בנוגע למסירת הרצון — שהכוונה ב"פלגא" (הן בגמרא והן בחסידות) אינה למחצה דוקא, אלא הכוונה היא, שזהו רק בנוגע לרצון פרטי, ולא בנוגע לכללות ענין הרצון, והיינו,

18) שיחת יום ב' דחה"ס תרצ"ו ס"ג (סה"ש תרצ"ו ע' 8).
 19) ב"ק סה, א. וש"נ.
 20) תהלים קט, כב.
 21) תניא פ"א (ה, ב), וראה בהנסמן ב"מ"מ, הגהות והערות קצרות" לשם (ע' כז), ובסה"ש שם הערה 8.
 22) טעמה"צ פ' בשלח. מק"מ לזח"א ו, 26)
 א. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' א'עו.
 23) ראה גם תר"מ חכ"ב ע' 39. וש"נ.
 24) ירמי' טו, א ובפרש"י. וראה תר"מ ח"ב ע' 72 הערה 35. וש"נ.
 25) בונה ירושלים סע"א. ולאח"ז במאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקו. וראה גם תו"א מקץ לו, ב. לקו"ת שלח מח, סע"ד. ובכ"מ.
 26) ראה לקו"ש ח"ל ע' 151. וש"נ.

שגם כאשר מוסר את רצונו בענין מסויים, אין זו מסירת הרצון כולו, אלא רק חלק ("פלגא" — למחצה, לשליש או לרביע כו') מכללות הרצון, שהרי מלבד רצון מסויים זה שמסר לה', יש לו עוד רצונות כו'.

ולדוגמא: מבואר בתניא²⁷ בנוגע לענין דאתכפיא, "כגון שחפץ לאכול, ומאחר סעודתו לאחר שעה או פחות ועוסק בתורה באותה שעה, כדאיתא בגמרא²⁸ שעה רביעית מאכל כל אדם, שעה ששית מאכל ת"ח, והיו מרעיבים עצמם שתי שעות לכוונה זו, אף שגם אחר הסעודה היו לומדים כל היום" — שזהו ענין של מסירת הרצון, שהרי הוא חפץ לאכול (ככל בני אדם), אלא שכובש את רצונו ומרעיב את עצמו למשך זמן; ואעפ"כ הרי זה רק "קטלא פלגא", כיון שמסירת הרצון היתה בנוגע לענין פרטי בלבד.

ומה גם שיכול להיות שמסירת הרצון הפרטי אינה אלא בענין קטן בלבד, ואילו בנוגע לענין גדול יותר אין בכחו עדיין למסור את רצונו, ולכן הרי זה רק בבחינת "קטלא פלגא".

ו. אך עפ"ז יכולים לטעון: מהי התועלת ב"קטלא פלגא" בנוגע לרצון פרטי בענין פעוט, בה בשעה שיש לו עדיין ריבוי רצונות זרים?! ועל זה אומר הצ"צ, ש"קטלא פלגא" צריך להיות, כיון שמזה באים סוכ"ס למעמד ומצב ד"קטלא כולא".

וכל זה הוא מצד מעלת הרצון (אפילו לגבי עונג) — כידוע²⁹ שהרצון הוא התגלות עצמות הנפש, ופועל בכל הכחות (מהכח היותר עליון, שהוא העונג, עד לכח היותר תחתון, שהו"ע המעשה) בשוה, ועד שפועל גם באברי הגוף, וכמעשה הידוע²⁹ באחד שבגלל הסכנה מלסטים התחבא במקום צר ביותר, ולאח"ז לא הי' יכול לצאת משם עד שהרחיבו המקום כו', והיינו, שמצד הסכנה נתגלה אצלו הרצון לחיות, ורצון זה פעל כיוון באברי הגוף.

וכיון שהרצון קשור עם עצם הנפש, הנה עי"ז שמבטל את רצונו להקב"ה, אפילו כאשר ביטול הרצון הוא בענין אחד, הרי זה פועל עליו כו', וכך הולך ומבטל את רצונו בענין שני ושלישי, ועד שע"י ביטול ריבוי הרצונות מגיע סוכ"ס למעמד ומצב ד"קטלא כולא".

ז. וממשיך בהסיפור, שהצ"צ הוסיף ואמר "ולבי חלל בקרבי וכו'":

(29) ראה סה"מ תרפ"ז ע' קסה. אג"ק

אדמו"ר מהור"י"צ ח"ד ע' ריא. וראה גם תו"מ חמ"ב ע' 54. וש"נ.

(27) פכ"ז.

(28) שבת יו"ד, א.

ובהקדמה — שענין זה בא בהמשך להאמור לפנינו, שהרי הצ"צ לא הפסיק בינתיים בדיבור, כי אם בריקוד בלבד, וא"כ, הדיבור שלאח"ז בא בהמשך להדיבור שלפניו.

והענין בזה — כאמור לעיל שע"י "קטלא פלגא" באים סוכ"ס למעמד ומצב ד"קטלא כולא", שזהו הענין ד"לבי חלל בקרבי".

וממשיך, ש"חלל" בגימטריא "חיים", שלאח"ז מתחילים חיים חדשים — שאין זה באופן שנעשה חלל ומקום פנוי,

— וכידוע³⁰ שכשם שצריך להזהר מענין של גאווה, כמו"כ צריך להזהר שלא להיות "אסקופא הנדרסת", שאז יש נתינת מקום לענינים בלתי רצויים ח"ו —

אלא הכוונה היא לענין ד"חלל" שהוא בגימטריא "חיים", שלאח"ז מתחילים חיים חדשים³¹ — ע"י כללות ההנהגה באופן ד"ובחרת בחיים"³².

ח. ויש להוסיף ולהעיר, שאף שבהמשך הענין ד"לבי חלל בקרבי" נזכר מאמר רז"ל "שהרגו בתענית" — אין כוונתי לענין התענית כפשוטו, וכפי שרבינו הזקן הבהיר כבר באגרת התשובה³³ ש"אפילו בדורות הראשונים בימי תנאים ואמוראים לא היו מתענין בכה"ג אלא הבריאים דמצו לצעורי נפשיהו", משא"כ "בדורותינו אלה", שיש להחליף את התענית בענינים אחרים כו',

ואדרבה: "יאכלו ענוים וישבעו"³⁴,

אלא שהאכילה תהי' כדבעי — לא מצד התאוה ותוקף הישות, אלא מתוך ביטול וענווה ("ענוים"), ואז יהי' הענין ד"ישבעו" (שזהו ע"ד הענין ש"משביעין אותו"³⁵, שהוא גם מלשון שובע, כמבואר במאמר הצ"צ³⁶), ובפרט בעמדנו בחג הסוכות, שאז בודאי אין מקום לענין של תענית כו', כיון שצריך להיות ענין השמחה כו',

ובאופן שנמשך על כל השנה כולה — שתהי' שנה טובה ומתוקה בכל המצטרך, ועד לאופן ד"ופרצת"³⁷, "נחלה בלי מצרים"³⁸.

* * *

(30) ראה לקו"ש חכ"ב ע' 159 ואילך. (34) תהלים כב, כז.
 (31) ברשימה נוספת: ונעשה ממולא (35) נדה ל, ב. הובא בתניא רפ"א.
 (32) נצבים ל, יט. (36) ראה בהנסמן ב"מ"מ, הגהות והערות קצרות" לתניא שם (ס"ע יט ואילך).
 (33) מהרצונות של נפש האלקית כו'. (37) ויצא כח, יד.
 (34) וישבעו. (38) שבת קיח, סע"א.
 (35) שהוא גם מלשון שובע, כמבואר במאמר הצ"צ³⁶.) (36) וישבעו. (37) ופרצת"³⁷, "נחלה בלי מצרים"³⁸.

ט. בהמשך להאמור לעיל (ס"ב) אודות עניני השמחה שבאים יחד בזמן זה, ישנו ענין נוסף בהשמחה דחג הסוכות — בשעה שיושבים בסוכה: כתיב³⁹ "בסוכות תשבו גו' למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים". וכתב הב"ח⁴⁰, "כיון דכתיב למען ידעו כו', לא קיים המצוה כתיקונה אם לא ידע כוונת מצות הסוכה כו'", והיינו, שכוונת המצוה — הזכרון דיצי"מ (כי בסוכות הושבתי את בני" בהוציא אותם מארץ מצרים) — היא חלק מהמצוה עצמה, ומעכבת את קיום המצוה.

וע"פ המבואר בחסידות⁴¹ שענין הידיעה הוא הרגש הדבר, החל מהמבואר בתניא⁴² ש"דעת הוא מלשון והאדם ידע את חוה⁴³, והוא לשון התקשרות והתחברות, שמקשר דעתו בקשר אמין וחזק מאד ויתקע מחשבתו בחוזק כו'", "ועל כן הדעת הוא קיום המדות (אהבה וענפי' ויראה וענפי') וחיותן" (ובמילא הרי זה פועל גם על המעשה בפועל, שהרי לבא פליג לכל שיפיין⁴⁴) — הרי מובן, שהזכרון דיצי"מ שנעשה ע"י השיבה בסוכה הוא באופן נעלה יותר מכמו בשאר הימים טובים (שגם הם זכר ליצי"מ), כיון שזכרון זה הוא באופן של ידיעה ("למען ידעו גו'"), היינו, שנרגש אצלו הענין דיצי"מ.

וכיון שהשיבה בסוכה פועלת שנרגש אצלו הענין דיצי"מ, הרי מובן, שעיי"ז ניתוסף גם בענין השמחה.

י. וכאן המקום להתעכב על דברי רבינו הזקן בשולחנו בנוגע לענין זה⁴⁰ — שהרי ידוע⁴⁵ גודל הדיוק בלשונו הזהב של רבינו הזקן בכלל, ובפרט בשו"ע, שמדייק בכל תיבה ובכל אות, ולכן, כאשר רואים שרבינו הזקן משנה מלשון המחבר, ולא עוד אלא שמשנה גם מלשון הטור [נדבשלמא השינוי מדברי המחבר יכול להיות בגלל שרבינו הזקן מוסיף גם טעמי ההלכות, משא"כ השינוי מדברי הטור, שכותב גם טעמי ההלכות (ובאריכות יותר מרבינו הזקן שכותב רק "תמצית ופנימיות טעמי ההלכות", כמ"ש בהקדמת הרבנים בני המחבר), וגם דרשות הפוסקים כו'], הרי זה בודאי בתכלית הדיוק, ויש בזה חידוש בנוגע להלכה.

הביאור בלשון רבינו הזקן בשולחנו (ביחס ללשון המחבר והטור)⁴⁰,

(39) אמור כג, מב-מג.

(43) בראשית ד, א.

(44) ראה זהר ח"ב קנג, א. ח"ג קסא, ריש

(40) או"ח סתרכ"ה.

(41) ע"ב. רכא, ב. רלב, א.

(41) ראה סה"מ עת"ר ע' קטו ואילך. ועוד.

(45) ראה גם תו"מ ח"מ ריש ע' 66. וש"נ.

(42) ספ"ג.

"בסוכות תשבו שבעת ימים למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים, הם ענני כבודו שהקיפם בהם לצל לבל יכה בהם שרב ושמש, ודוגמא לזה צוננו לעשות סוכות העשויות לצל כדי שנזכיר נפלאותיו ונוראותיו",

— שגדרה של סוכה היא (לא רק הענין השלילי ש"בל יכה בהם שרב ושמש", אלא גם הענין החיובי) שעשו"י לצל (ולכן מברכים על הסוכה, אף שאין מברכים על מצוות שענינם שלילת סכנה⁴⁶);

הנפק"מ לדינא בנוגע לשיעור הסכך שצ"ל צלתו מרובה מחמתו, וישוב הסתירה בזה בדברי אדה"ז;

תירוץ הקושיות: (א) למה עושים זכר רק לענני הכבוד, ולא לשאר הנסים שהיו ביצי"מ, (ב) למה מספיק ב' דפנות וטפח, ולא א' מלמעלה וא' מלמטה⁴⁷ וד' מד' רוחות, כמו ענני הכבוד — ע"פ דברי אדה"ז שעשיית הסוכה היא רק לזכר "ענני כבודו שהקיפם בהם לצל", שזהו חסד וחיבה יתירה כדי שהליכתם במדבר תהי' ללא צער כלל (משא"כ שאר החסדים שהם דברים המוכרחים), ובשביל "צל" מספיק ב' דפנות וטפח עם סכך מלמעלה; והדיוק "ענני כבודו", שהכבוד הוא (לא של ישראל, אלא) של הקב"ה, ולכן "חל שם שמים" על הסוכה⁴⁸ —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁴⁹ בלקו"ש חל"ב ע' 140 ואילך.

* * *

יא. מאמר ד"ה הללו את הוי' כל גוים גוי'.

* * *

יב. דובר לעיל (בהמאמר⁵⁰) אודות הקישור של חג הסוכות עם יוה"כ"פ (וגם ר"ה, ועוד לפנ"ז — החל מר"ח אלול), שכל עניני חג הסוכות נמשכים מיוה"כ"פ, והיינו, שביוה"כ"פ נפעל הענין למעלה, ואח"כ בחג הסוכות הרי זה נמשך ומתגלה למטה (ובפרטיות יותר — הנה ההמשכה למטה נעשית מיד בהתחלת חג הסוכות, ובהמשך ימי החג פועלים שתהי' ההמשכה בכל התוקף ("מיטן גאנצן שטורעם")).

שבעת ימי החג מן התורה .. ומדברי סופרים אסור להסתפק אפילו מעצי הדפנות כל שבעת ימי החג" (שם ס"א-ב).

(49) בשילוב שיחת יום שמח"ת שנה זו.

(50) פ"ב (לעיל ע' ...).

(46) רמב"ם הל' ברכות פ"א ה"ד.

(47) וכמודגש לפי מנהגנו שאין עושים רצפה מיוחדת לסוכה (ספר המנהגים חב"ד ע' 65).

(48) שו"ע אדה"ז או"ח סתרל"ח ס"א. — ו"לפיכך אסור להסתפק מעצי הסכך כל

ומזה מובן, שהשייכות של חג הסוכות עם יוהכ"פ מתבטאת גם בפרטי הענינים שבימים אלו.

ונתעכב עתה — בקשר להכינוס העשירי של צעירי אגודת חב"ד שיתקיים מחר — על התפקיד המיוחד של "פרחי כהונה" שמצינו הן ביוהכ"פ והן בחג הסוכות.

ובהקדמה — שהתואר "כהונה" שייך לכאו"א מישראל (כשם שהתואר "צדיק" שייך לכאו"א מישראל, כמ"ש⁵¹ "ועמך כולם צדיקים"), כמ"ש⁵² "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים" וכמ"ש הרמב"ם⁵³: "ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש. . אשר נדבה רוחו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו. . הרי זה נתקדש קדש קדשים וכו'" — דיש לומר, שבדיוק הלשון "קדש קדשים" מרמז הרמב"ם ש"כל איש ואיש" יכול להיות שייך לא רק ל"שבט לוי", אלא (לאחרי שעוסק בעבודה זו בסדר מסודר, מן הקל אל הכבד, יכול להגיע) גם לדרגא היותר נעלית כשבט לוי — דרגת הכהן גדול, עליו נאמר⁵⁴ "ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים"⁵⁵.

יג. ובכן:

יוהכ"פ הוא תכלית העילוי והשלימות של כל עשרת ימי תשובה, עליהם אמרו רז"ל⁵⁶ "כאן ביחיד", וכפי שמפרש רבינו הזקן⁵⁷ שעבודת ימים אלו היא מצד בחי' היחידה שבנפש. ולכן היתה עבודת יוהכ"פ בכהן גדול דוקא, והיינו, לא רק העבודה המיוחדת ליוהכ"פ, אלא גם הקרבת התמיד שהיתה בכל יום ע"י כהן הדיוט, הנה ביוהכ"פ הוצרכה להיות ע"י כה"ג דוקא⁵⁸.

ומובן שביוהכ"פ גופא היו חילוקי דרגות — מהתחלת יוהכ"פ ועד לסיומו בתפלת נעילה, שאז היתה תכלית העילוי והשלימות של יוהכ"פ. וכיון שבהתחלת יוהכ"פ לא הי' עדיין העילוי והשלימות של יוהכ"פ, הי' צורך להבהיר ענינים מסויימים,

— בודאי לא ענינים של איסור ח"ו, שאין צורך לשלול אותם ביוהכ"פ —

שזהו שמצינו במשנה⁵⁹: "ביקש להתנמנם" — שזהו ענין שיכול

(51) ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.
 (52) יתרו יט, ו.
 (53) סוף ה' שמיטה ויובל.
 (54) דברי הימים"א כג, יג.
 (55) ראה גם תו"מ ח"מ ע' 232 ואילך. וש"נ.
 (56) ר"ה יח, א. וש"נ.
 (57) ראה לקו"ת תבוא מג, סע"ד. ובכ"מ.
 (58) יומא לב, סע"ב. וש"נ. וראה צפע"נ.
 עה"ת ר"פ קרח.
 (59) שם יט, ב.

להיות אפילו אצל כה"ג, וכדי לשלול זאת שלא יישן הכה"ג — "פרחי כהונה מכין לפניו באצבע צרדא ואומרים לו אישי כהן גדול עמוד כו' ומעסיקין אותו כו'", ועי"ז הבטיחו שתהי' עבודת היום בשלימות.

יד. אך עדיין צריך להבין:

איך היו "פרחי כהונה" יכולים להבטיח ולוודא שהכה"ג לא יתנמנם וישן, ובלשון חז"ל (בנוגע לענין השינה)⁶⁰: "ערביך ערבא צריך"? ועכצ"ל, שהסיבה לכך ש"פרחי כהונה" יכולים להבטיח זאת היא — בגלל שהם בעצמם אינם שייכים להתנמנם ולישון!...

(כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ואמר:)

אם הם "פרחי כהונה", "צעירי אגודת חב"ד" — לא יתכן שיתנממו וישקעו בשינה... ואם מישהו מתנמנם ונרדם, יש לזרוק אותו מ"צעירי אגודת חב"ד", כי, "שינה" ו"צעירי אגודת חב"ד" הם שני הפכים!... וכיון שאצל "פרחי כהונה" אין חשש שמא יתנממו כו', לכן יש ביכלתם להבטיח גם שלא יתנמנם הכה"ג (החל מהכה"ג שבנפשם, ועי"ז גם הכה"ג כפשוטו).

טו. וכשם שביוהכ"פ מצינו את פעולתם של "פרחי כהונה" — מצינו זאת גם בחג הסוכות⁶¹:

בדברי המשנה⁶² אודות שמחת בית השואבה איתא ש"ילדים מפרחי כהונה" היו עולים בסולמות ובידיהם כדי שמן ופתילות כו', ועל ידם הי' "אור בית השואבה" דולק במקום גבוה, ומאיר בכל העיר — "עיר אלקינו"⁶³ (שכולל גם כללות העולם כולו).

— השמן והפתילות היו אמנם מן המוכן, אבל היו מונחים באיזה מקום בלשכה, וכדי שידלקו ויאירו את כל העיר, הי' צריכה להיות פעולתם של "פרחי כהונה", שטיפסו בסולמות עם כדי שמן בידיהם, עד שהגיעו לראש הסולם כו'.

וגם בענין זה מודגש שבחג הסוכות נמשכים ומתגלים הענינים שנפעלו ביוהכ"פ — כי, פעולת "פרחי כהונה" ביוהכ"פ היתה רק בנוגע לכה"ג בהיותו בביהמ"ק, ואילו פעולת "פרחי כהונה" בחג הסוכות היתה באופן

(60) סוכה כו, סע"א. וש"נ.

(61) ראה גם שיחת שמחת ביה"ש תשכ"י

סט"ז ואילך (תו"מ חכ"א ע' 57 ואילך). (62) שם נא, א.

(63) תהלים מת, ב.

גלוי בכל ירושלים, ש"לא הי' חצר בירושלים שאינה מאירה מאור בית השואבה", ועד ש"אשה היתה בוררת חטים לאור של בית השואבה"⁶⁴.

טז. וכשם שנתבאר לעיל שענין הכהונה שייך לכאו"א מישראל — כן הוא גם בנוגע ל"פרחי כהונה":

כשם שאין חילוק אם הוא משבט לוי או משבט אחר, אלא כל מי ש"נדבה רוחו כו' הרי זה נתקדש קדש קדשים כו' לעולם ולעולמי עולמים", כך אין חילוק מהו מספר שנותיו; אם רק "נדבה רוחו אותו כו'" — יש ביכלתו להימנות על "פרחי כהונה", ולהבטיח את שלימות עבודתו של הכה"ג בביהמ"ק, ולא רק בביהמ"ק, אלא גם להאיר את כל העיר. ויה"ר שיקויים כן בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים, ובאופן דמוסיף והולך ואור, עד לקיום היעוד⁶⁵ "לילה כיום יאיר".

* * *

יז. ידוע שבחג הסוכות ישנו ענין האושפיזין⁶⁶ — ובכמה קהילות נהוג להזכירם בדיבור — אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף ודוד, וכמו"כ ישנם שבעת האושפיזין החסידיים⁶⁷: הבעש"ט, הרב המגיד, אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי, הצמח-צדק, אדמו"ר מהר"ש, וכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ובודאי שאינם בסתירה זל"ז ח"ו, אלא "אלו ואלו דברי אלקים חיים"⁶⁸, וכד דייקת שפיר, הרי אדרבה: ענינם היינו הך, כך, שניתן למצוא את ענינו של אברהם אצל הבעש"ט, וענינו של יצחק אצל הרב המגיד וכו'.

ובהקדמה — שכללות ענין האושפיזין שייך לכאו"א מישראל, וכמודגש בענין התפלה, שלאחרי שאומרים "אלקינו", מוסיפים "ואלקי אבותינו (ומפרטים) אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב", ועד"ז מובן גם בנוגע לשאר האושפיזין, וכן בנוגע לאושפיזין החסידיים.

ובהתאם לכך, יש להתעכב על ענינם המיוחד של האושפיזין השייכים ליום השני דחג הסוכות [שהם ה"שולטים" על כל הענינים, וכמו בנוגע לכללות הימים טובים, חג הפסח, חג השבועות וחג הסוכות,

(67) שיחת ליל א' דחה"ס תרצ"ז ס"ד

(64) שם נג, רע"א.

(סה"ש תרצ"ז ע' 161). וראה גם שיחת יום

(65) שם קלט, יב.

ב' דחה"ס תשכ"ג בתחלתה (ת"מ חל"ה ע' 55) וש"נ.

(66) זהר ח"א רסא, סע"א. ח"ג קג, ב

ואילך. שא, סע"ב.

(68) עירובין יג, ב. וש"נ.

שבכל יו"ט ישנו ענינו המיוחד של יו"ט זה, וכמו בחג הסוכות, שענינו המיוחד הוא המשכת הדעת (כמבואר בסידור⁶⁹), והוא ה"שולט" על כל הענינים] — יצחק והרב המגיד⁷⁰.

יח. ויש להתעכב על החילוק שבין יצחק לגבי אברהם, וכמו"כ בנוגע להמגיד ביחס להבעש"ט:

עבודתו של אברהם היתה באופן ד"הלוך ונסוע⁷¹, בכל העולם, לא רק בארץ ישראל, אלא גם בארץ מצרים, בגרר, ולפנ"ז באור כשדים ובחרן כו'; משא"כ יצחק — כשרצה לצאת מארץ ישראל, נאמר לו "גור בארץ הזאת"⁷², "שאתה עולה תמימה ואין חוצה לארץ כדאי לך"⁷³.

כלומר: אברהם ויצחק היו שניהם במדריגה של "מרכבה"⁷⁴, אבל בענין המרכבה גופא הי' חילוק בין עבודת אברהם באופן ד"הלוך ונסוע, לעבודת יצחק שהוצרכה להיות במקומו הוא.

וחילוק זה מצינו גם בין הבעש"ט להרב המגיד — כמסופר בארוכה בסיפורי רבותינו נשיאינו⁷⁵, שהנהגתו של הבעש"ט היתה לסבב בכפרים ובעיירות שבהם דרו בני", ולא עוד אלא שגם לאחרי התגלותו הי' נוסע למקומות רחוקים, להפיץ את מעינותיו חוצה; משא"כ הרב המגיד, שסדר עבודתו הי' באופן שישב במקומו, ושם נשפעו בהרחבה ("געגאָסן זיך") כל עניניו (ואף שבמשך השנים העתיק מושבו ממקום למקום, הרי זה כמו אצל יצחק שלא ישב כל הזמן באותם ד' אמות, אלא שעבודתו לא היתה באופן ד"הלוך ונסוע גו", למצוא מקומות חדשים ולפעול בהם כו').

ועוד זאת — שכשם שאברהם אבינו התעסק גם עם ערביים⁷⁶, באמרו להם "ברכו למי שאכלתם משלו"⁷⁷, כמו"כ מצינו אצל הבעש"ט שהתעסק גם עם יהודים שהיו בבחי' ערביים, ועד להתעסקות עם ערביים כפשוטם (כידוע כמה סיפורים בזה⁷⁸), ובאופן שלא חיכה עד שהם יבואו אליו, אלא הוא הלך אליהם כו'; משא"כ אצל הרב המגיד לא מצינו סדר עבודה כזה. — בודאי נפעל גם ע"י המגיד הענין ד"פוצו מעינותיך

(74) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. ועוד.
 (75) ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ס"ע תג (נעתק ב"היום יום" ג כסלו).
 (76) ב"מ פו, ב.
 (77) פרש"י וירא כא, לג.
 (78) ראה גם שיחת יום ב' דחה"ס הנ"ל ס"ו (תו"מ שם ע' 59). וש"נ.

(69) עם דא"ח — שער הלולב רסב, ד ואילך.
 (70) ראה גם שיחת יום ב' דחה"ס הנ"ל ס"י ואילך (תו"מ שם ע' 61 ואילך). וש"נ.
 (71) לך לך יב, ט. וראה תניא פמ"ז. ובכ"מ.
 (72) תולדות כו, ג.
 (73) פרש"י שם, ב.

חוצה", אבל ענין זה הי' כמו אצל יצחק, באופן שה"ערביי" בא מאליו, ועי"ז נתבטלה מציאותו בתור "ערביי" ("ער איז געוואָרן אויס ערביי")⁷⁹.

יט. ועתה עומדים אנו ליכנס ליום השלישי דחג הסוכות, שהאושפיזין שלו הם יעקב אבינו ואדמו"ר הזקן⁸⁰:

ענינו של יעקב אבינו הוא — תורה, כמ"ש⁸¹ "ותורה שם בישראל", והי' "יושב אהלים"⁸², "אהלו של שם ואהלו של עבר"⁸³, דקאי על תושב"כ ותושבע"פ⁸⁴ (וכפי שמצינו בגלוי בתושב"כ הוראות מעניניו של יעקב⁸⁵), ועוד לפני שירד למצרים — "את יהודה שלח לפניו גוי' להורות גוי'⁸⁶", "לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה"⁸⁷.

ואף שגם אברהם ויצחק עסקו בתורה, כמארז"ל⁸⁸ "אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה הי' כו', יצחק אבינו זקן ויושב בישיבה הי' — הרי עיקר עבודתו של אברהם היתה הכנסת אורחים, ועיקר עבודתו של יצחק היתה חפירת בארות כדי למצוא "מים חיים"⁸⁹; ואילו יעקב — הרי נוסף לכך שהי' אצלו ענין הנסיעות ממקום למקום כמו אצל אברהם, וכמו"כ ישב במשך כו"כ שנים בארץ ישראל כמו יצחק, הנה עיקר עבודתו היתה בלימוד התורה.

וכמו"כ בנוגע לאדמו"ר הזקן — שמצינו אצלו הדגשה מיוחדת בנוגע לענין התורה באופן של בקיעת המחיצה (שזהו ענינו של יעקב — "אז יבקע כשחר אורך"⁹⁰) שבין נסתר לנגלה, היינו, שגם נסתר דתורה בא בגילוי, באופן של הבנה והשגה בחב"ד שבנפש;

ועי"ז נעשה גם הענין ד"מטתו שלימה" (שזהו החידוש של יעקב לגבי אברהם ויצחק ש"יצא ממנו כו")⁹¹ — שלא מספיק שכח האמונה והמעשה בפועל יהיו בשלימות, אלא העבודה צריכה לחדור בכל עשר

(81) תהלים עח, ה.
 (82) תולדות כה, כז.
 (83) פרש"י עה"פ.
 (84) אוה"ת עה"פ (קמה, ריש ע"ב).
 (85) ראה — לדוגמא — וישלח לב, לג.
 (86) ויגש מו, כח.
 (87) פרש"י עה"פ.
 (88) יומא כח, ב.
 (89) תולדות כו, יט.
 (90) ישעי' נח, ח. וראה שיחת יום ב' דחה"ס הנ"ל (תו"מ שם). וש"נ.
 (91) ויק"ר פל"ג, ה.

(79) נתבאר גם שענינו של יצחק (וכן המגיד) הוא ע"ד "יין המשומר בענביו" (ברכות לר, ב. וש"נ), שהוא בכחי' העלם, אבל אעפ"כ, אין זה באופן שנשאר בהעלם אצל יחידי סגולה בלבד, אלא לאח"ז נמשך גם בגילוי, ובלשון הידוע (ישעי' נב, יו"ד): "חשף הוי' את זרוע קדשו" — כפי שכותב הרח"ו בנוגע לארז"ל (בהקדמתו לשער ההקדמות), וכן כותב כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות גילוי החסידות (אג"ק שלו ח"ד ע' שיג).
 (80) ראה גם שיחת יום ב' דחה"ס הנ"ל ס"ד (תו"מ שם ע' 66 ואילך). וש"נ.

כחות הנפש, החל מחב"ד שבנפשו, שעל ידם נעשית גם הולדת המדות (כמבואר בתניא⁴²), שזהו"ע "מטתו שלמה" בעבודה הרוחנית.

והעיקר — שיקויים מ"ש "אז יבקע כשחר אורך", וכן המשך הכתוב: "וארוכתך מהרה תצמיח" (כפי שנתבאר במאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר ד"ה אז יבקע גו' שנאמר בגלובאָקע⁹²), בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

כ. ידוע מ"ש רבינו הזקן באגה"ק⁹³ בענין "פדה בשלום נפשי"⁹⁴, שישנו הענין של גאולה פרטית, ש"כל ניצוץ פרטי מהשכינה שבנפש כל אחד מישראל יוצאת מהגלות והשבי' לפי שעה, בחיי שעה זו תפלה²⁸ ועבודה שבלב כו'"; וגאולה פרטית זו היא הכנה שממהרת את ביאת הגאולה הכללית של כלל ישראל, כולל גם גאולת השכינה, שהרי גם היא בגלות, כמארו"ל⁹⁵ "גלו לאדום שכינה עמהם", ולכן צ"ל גם אצלה ענין הגאולה — "פדה בשלום נפשי", כולל גם בחי' השכינה, בחי' המלכות, שנקראת "נפש"⁹⁶. וגם ענין זה קשור עם האושפיזין של יום השלישי דחג הסוכות (שעומדים בסמיכות אליו), כי:

בנוגע ליעקב אבינו — מצינו שהי' עוסק באמירת "שיר המעלות" שבספר תהלים⁹⁷, והרי ספר תהלים שענינו תהלות ותשבחות שייך לעבודת התפלה, אלא שזהו"ע התפלה כפי שנעשה חלק בתורה, א' מכ"ד ספרי קודש. וכמו"כ בנוגע לאדמו"ר הזקן — כידוע מ"ש באגרת לר' אלכסנדר משקלאָו (שנדפסה לא מכבר⁹⁸) ש"האומרים תפלה מדרבנן לא ראו מאורות מימיהם" (וכפי שממשיך לבאר ש"אף שנוסח התפלה ומנינה ג' פעמים ביום הוא מדרבנן, עיקר ענינה ומהותה הוא יסוד כל התורה וכו').

ומזה מובן, שנוסף על האמור לעיל שענינם של האושפיזין הנ"ל הוא לימוד התורה, כולל גם פנימיות התורה, שצריך ללמוד באופן של הבנה והשגה כו', ולהפיץ אותה כו' — הרי זה כולל גם שלימוד התורה הוא בהקדמת עבודת התפלה⁹⁹, וכאמור, שזהו"ע של גאולה פרטית, שנעשית הכנה לגאולה הכללית.

92) נדפס בסה"מ קונטרסים ח"ב שה, א
 93) ס"ד.
 94) תהלים נה, יט.
 95) ספרי ס"פ מסעי. וראה מגילה כט, א.
 96) פע"ח שער התפלה בתחלתו.
 97) ב"ר פס"ח, יא. פע"ד, יא.
 98) בבית רבי (מהדורא חדשה, תשכ"ה)
 99) ח"א פי"א (כ, א). ולאח"ז באג"ק שלו ח"א
 ס"ע לג ואילך. וש"נ.

כא. ובהמשך לזה, הנה ע"פ הכלל "בית רישא גופא אזיל"¹⁰⁰, הרי כאן המקום להזכיר — כלשון הכתוב¹⁰¹: "אעלה גו' על ראש שמחתי" — את אחינו בני"י ההולכים בעקבותיו של אדמו"ר הזקן ובשם תלמידיו יכוננו, שנמצאים באותה מדינה שבה חי ופעל אדמו"ר הזקן (וכן רבותינו נשיאינו שלאח"ז עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו), ובה היתה גם גאולתו באופן ש"הפליא ה' והגדיל לעשות בארץ וכו'" (וכופל ענין ה"פלא" ג"פ), ובאופן ש"ראו כל אפסי הארץ"¹⁰² — שגם אצלם תהי' היציאה מן המצר אל המרחב.

וכיון שבענין זה לא שייכים ההגבלות שישנם בנוגע לגאולה הכללית, שאינה יכולה להיות בשבת ויו"ט, ויש צורך בהקדמת ביאת אלי¹⁰³ — הרי זה יכול להיות תיכף ומיד, בשעתא חדא וברגעא חדא, וכל המקדים הרי זה משובח.

ובעגלא דידן — נזכה לראות אותם בעיני בשר, למטה מעשרה טפחים, ובלשון הכתוב: "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"¹⁰⁴, "לא תשאר פרסה"¹⁰⁵.

ונוסף לכך ש"בית רישא גופא אזיל" — הנה גם בהגוף עצמו, כאשר יש הזזה בחלק הגוף שנמצא במעמד ומצב של "מרחב" (לפי ערך ה"מיצר" שבו נמצאים הם), הרי מובן ופשוט שענין זה פועל גם על חלק הגוף שנמצא ב"מיצר", שגם הוא יבוא למעמד ומצב של מרחב. ובנוגע לענינו:

כאשר תומשך הרחבה אצל כל אלו שכבר יצאו משם ונמצאים בכפר חב"ד¹⁰⁶, והיינו, שכל עניני כפר חב"ד יהיו באופן של "ופרצת", כולל ובמיוחד ע"י שמחה של מצוה (ובפרט כשישנו צירוף של כו"כ עניני שמחה, כנ"ל ס"ב) שפורצת גדר, באופן המתאים ל"פרחי כהונה" שמבטיחים שהכה"ג לא יתנמנם (כנ"ל ס"ג) — הרי זה ימהר ויפעל

מארי עובדין טבין, כמבואר באגה"ק (ס"ה).
100) עירובין מא, א. וראה סוטה מה,

ב.

101) תהלים קלו, ו.

102) ראה אג"ק הנ"ל ס"ע צו ואילך.

וש"נ.

103) ראה עירובין מג, סע"א ואילך.

104) בא יו"ד, ט.

105) שם, כו.

106) ראה גם תו"מ חמ"ד ע' 102. וש"נ.

"אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי", *
שזוה"ע של תפלה, ולאח"ז נאמר "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ", ומבואר בלקו"ת (האזינו עד, ב) ש"שמים וארץ" קאי על תורה ומצוות, ובתורה גופא — תושב"כ ותושבע"פ (שם ברכה צד, א), ודוגמתו בנוש"י — נשמות של תלמידי חכמים, מארי תורה, ונשמות של

(* וכידוע הפירוש בזה — שהעדר נמשך מבחי' "אין" (לקו"ת דרושי שמע"צ צ, ב).

אצל אלו שנמצאים עדיין שם שיצאו מן המיצר אל המרחב, ויקבלו אותם מתוך שמחה וטוב לבב כפשוטו, בעגלא דידן ממש.

* * *

כב. נוסף על הענין ד"בסוכות הושבתי את בני ישראל גו", שבזה מודגשת אחדותם של כל בני"ב בענין הקדושה (כמוזכר לעיל¹⁰⁷ לשון רבינו הזקן¹⁰⁸: "קדושת הסוכה", ועד ל"קדושת הגוף", כלשון הצ"צ¹⁰⁹) — ישנו גם הענין ד"ולקחתם לכם גו"¹¹⁰, מצות נטילת ד' מינים, שבזה מודגשת ההתחלקות שבבני"ב, שהרי ד' המינים הם כנגד ד' הסוגים שבבני"ב, החל מאלו שיש בהם טעם (תורה) וריח (מעשים טובים), ועד לאלו שאין בהם לא טעם ולא ריח¹¹¹, ואעפ"כ, מאחדים את כולם ביחד, ועד ששלימותו של האתרוג שיש בו טעם וריח תלוי' בכך שישנה גם הערבה שאין בה לא טעם ולא ריח (וע"ד שההוכחה לגמר הולד היא כשנשלמו שערותיו וצפרניו¹¹²).

וענין זה נעשה באופן ד"ולקחתם לכם", שזהו ע"ד מ"ש¹¹³ "ביום השמיני עצרת תהי' לכם", באופן ש"יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך"¹¹⁴ — ישראל וקוב"ה בלבד, שאינם שני דברים נפרדים ח"ו, אלא "חלק הוי' עמו"¹¹⁵.

ויה"ר שע"י נטילת ד' מינים יתגלה הענין ד"אינון נצוחי"א"¹¹⁶ — שיצא כאור צדקם בתוככי כל בני"ב בכל המצטרך להם, לשנה טובה ומתוקה בבני חיי ומזוני ובכולם ריחי, ולכל לראש — היציאה מהגלות המר אל הגאולה, ומתוך שמחה וטוב לבב.

(112) ראה יבמות פ, ריש ע"ב.
 (113) פינחס כט, לה.
 (114) משלי ה, יז.
 (115) האזינו לב, ט.
 (116) ויק"ר שם, ב.

(107) ס"י — בהשיחה המוגהת (לקו"ש חל"ב ע' 140 הערה 4).
 (108) שו"ע או"ח סתרל"ח.
 (109) אוה"ת דרושי סוכות ע' א'תשה.
 (110) אמור כג, מ.
 (111) ויק"ר פ"ל, יב.

הוספה

בי"ה, חי' אלול תשי"ז
ברוקלין

הרה"ג ווי"ח אי"א צמ"ס רב פעלים סוע"ה וכו'
מוה' ראובן שי'

שלום וברכה!

מזמן נתקבל מכתבו וזה לא כבר גם ספריו כפי הרשימה דלמטה ות"ח ת"ח על שילוח הספרים תשורה הכי נעלית, ות"ח למפרע על שגם בעתיד ינהג כן, ובודאי כבר רבים העירו על הענין הכי גדול בעשיית אזנים לזהר תקו"ז ספר הבהיר וכן בספר הניצוצים שלו וכן על ההתאמה דזהר ושי"ס ומדרשים בספרו שערי זהר, שאם תמיד הי' זה ממלא דרישת רבים, ומוסיף להפצת הלימוד בתורת הנגלה והנסתר עאכו"כ בדורנו דגלות המר חשך כפול ומכופל ובפרט בשנים האחרונות אשר אז דוקא מוכרח היגיעה וההשתדלות בהחזקת היהדות והפצתה בכלל, והפצת פנימיות התורה ביחוד וכמבואר באגה"ק של הבעש"ט איך שזהו הכנה לקאתי מר, וכמרומו גם בזהר על ריבוי החכמה שתהי' דוקא בדור האחרון ובגלוי אשר אפילו תינוקות ילמדה,

ולגודל חשיבות הענין וכיון שמכתבו הקודם עורר עוה"פ, הנה ציינתי בשולי הגליון עכ"פ שנים שלש הערות לכ"א מהספרים שנתקבלו כפי רשיון הזמן בעברי בין הדפים בחפזי.

ואתאפק לא אוכל לאחרי בקשת סליחתו להעיר עוה"פ אשר אף שנמצא בספרים האחרים ציונים לספרי חב"ד אבל מועטים הם ביותר וביותר, ובטח נמצא ת"י כת"ר הוצאה האחרונה של ספר התניא, תורה אור עם מפתח ענינים, כן נמצא עתה בדפוס מפתח גם על ספר לקוטי תורה לרבנו הזקן שמהם עליו להוכיח עד כמה היו מוסיפים אור ע"י הציונים גם לספרים אלו.

דא"ג בטח יש בכתובים עכ"פ ג"כ התאמה עם הזהר על משניות זרעים וטהרות וירושלמי לשלימות הדבר ואפשר גם למלאות חסרון מבוא לספר הבהיר

מוה' ראובן: מרגליות, ת"א. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ד אגרת ט"מ, ובהנסמן בהערות שם.

הרשימה דלמטה: כנראה הכוונה לרשימת ההערות על "כ"א מהספרים שנתקבלו", שלהלן באגרת. ולא הגיע לידינו.

באגה"ק של הבעש"ט: נדפסה בכש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

וכמרומו גם בזהר: ח"א ק"ח, א.

שנים שלש הערות לכ"א מהספרים שנתקבלו: לא הגיעו לידינו.

ובו השוואה מדפוסים השונים וכ"י וכמו שהבטיח מעבר לשער, והרי בטבע בני"א שככל שהענין יותר קרוב לשלימות מורגש חסרון אפילו קל, וק"ל.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש בהפצת תורת ישראל סבא וירבה חילים בזה גם בימים יבואו מתוך בריאות הנכונה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הילד מענדל שיחי

ליום הולדתו השלישי, ולרגל ה"אָפּשערעניש" שלו

י"ד תשרי, ערב חג הסוכות, ה'תשע"ב

ולזכות אחיו **אברהם שמואל** שיחי

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **לוי יצחק** וזוגתו מרת **הדסה** שיחיו **סלונים**

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' **אהרן** וזוגתו מרת **רבקה** שיחיו **סלונים**

הרה"ת ר' **בן-ציון** וזוגתו מרת **שיינא חנה** שיחיו **שטיין**

הרה"ת הרב ר' **זאב דב** וזוגתו הרבנית מרת **גיטל לאה** שיחיו **סלונים**

הרה"ת ר' **מנחם נחום** וזוגתו מרת **אסתר** שיחיו **שטרנברג**

מרת **עטיל** שתחי' **אלטיין**